

وزارت دادگستری

سازمان تعزیرات حکومتی

معاونت حقوقی و امور مجلس

اداره کل امور حقوقی

کمیسیون امور قاچاق

شماره نظریه: ۱۰۰۰۹		عنوان نظریه:	
تاریخ: ۹۵/۰۲/۲۷		نحوه رسیدگی و صدور رأی در پرونده‌های قاچاق صاحب متواری، بلاصاحب و مجهول‌المالک	
کلید واژگان: کالای قاچاق بلاصاحب، صاحب متواری و مجهول‌المالک، رأی غیابی، مالک			
تاریخ: ۹۵/۰۲/۰۱	شماره: ۹۵/۶۱۲/۴۹۵	مرجع استعلام کننده: اداره کل تعزیرات حکومتی استان سیستان و بلوچستان	
سوال:			
با توجه به ماده ۴۳ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز نحوه رسیدگی و صدور رأی از حیث رعایت تشریفات قانون آیین دادرسی کیفری در خصوص پرونده‌های قاچاق صاحب متواری، بلاصاحب و مجهول‌المالک به چه صورت است و چنانچه فرد یا افرادی پس از صدور رأی غیابی به عنوان مالک کالا به شعبه مراجعه کنند، نحوه عمل چگونه است؟			
دیدگاه اول			
با عنایت به:			
- ماده ۵۱ قانون آیین دادرسی کیفری: «در کلیه مواردی که شرایط و ضوابط دادرسی در این قانون پیش‌بینی نشده است، مطابق قانون آیین دادرسی کیفری رفتار می‌شود.»			
- تبصره ماده ۲۷ قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی: «محکومیت‌های کیفری سازمان تعزیرات حکومتی تابع مقررات حاکم بر اجرای احکام کیفری دادگاه‌ها است»؛			
- ماده ۱۷۴ قانون آیین دادرسی کیفری: «هرگاه ابلاغ احضاریه به لحاظ معلوم نبودن محل اقامت متهم ممکن نباشد و اقدامات برای دستیابی به متهم به نتیجه نرسد و ابلاغ نیز به طریق دیگر میسر نگردد، متهم از طریق انتشار یک نوبت آگهی در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار ملی یا محلی و با ذکر عنوان اتهام و مهلت یک ماه از تاریخ نشر آگهی، احضار می‌شود. در این صورت، بازپرس پس از انقضای مهلت مقرر به موضوع رسیدگی و اظهار عقیده می‌کند.»			

وزارت دادگستری
سازمان تعزیرات حکومتی

معاونت حقوقی و امور مجلس

اداره کل امور حقوقی

کمیسیون امور قاچاق

- در صورت عدم شناسایی متهم توسط ضابطین ظرف یک ماه از تاریخ وصول پرونده به مرجع ذیصلاح و نیاز به احضار متهم از طریق آگهی، مرجع رسیدگی مطابق مقررات ماده ۴۵ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز علت تأخیر در رسیدگی را به صورت مکتوب به مقام مافوق اعلام می نماید.

- ماده ۴۹۰ قانون آیین دادرسی کیفری: آراء کیفری در موارد زیر پس از ابلاغ به موقع اجراء گذاشته می شود: ...»

- ماده ۱۷۷ قانون آیین دادرسی کیفری: «سایر ترتیبات و قواعد ابلاغ احضاریه و دیگر اوراق قضایی بر اساس قانون آیین دادرسی مدنی صورت می گیرد»؛

- ماده ۳۰۲ قانون آیین دادرسی مدنی: «هیچ حکم یا قراری را نمی توان اجراء نمود مگر این که به صورت حضوری و یا به صورت دادنامه یا رونوشت گواهی شده آن به طرفین یا وکیل آنان ابلاغ شده باشد. نحوه ابلاغ دادنامه و رونوشت آن برابر مقررات مربوط به ابلاغ دادخواست و سایر اوراق رسمی خواهد بود .

تبصره - چنانچه رأی دادگاه غیابی بوده و محکوم علیه مجهول المکان باشد ، مفاد رأی بوسیله آگهی در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار مرکز یا محلی با هزینه خواهان برای یکبار به محکوم علیه ابلاغ خواهد شد. تاریخ انتشار آگهی، تاریخ ابلاغ رأی محسوب می شود»؛

- ماده ۶ آیین نامه نحوه رسیدگی به پرونده های اصل ۴۹ قانون اساسی: «بخشی از مصادیق اموال مربوط به ولی فقیه عبارتند از:

۳) کلیه وجوه و اموال مجهول المالک، بلاصاحب و ارث بلاوارث ...

تبصره - کالای قاچاق صاحب متواری و بلاصاحب در حکم اموال مجهول المالک می باشد»؛

- ماده ۱۰ آیین نامه نحوه رسیدگی به پرونده های اصل ۴۹ قانون اساسی: «دادگاه حین رسیدگی به اموال موضوع ماده (۶) حسب مورد اقدامات تأمینی لازم را اعمال و پس از احضار مالک یا اعلام مشخصات اموال در یکی از جراید کثیرالانتشار و انقضای

وزارت دادگستری
سازمان تعزیرات حکومتی

معاونت حقوقی و امور مجلس

اداره کل امور حقوقی

کمیسیون امور قاچاق

مهلت قانونی و عدم مراجعه مالک یا قائم مقام قانونی یا وکیل وی، رأی مقتضی صادر می نماید؛

مواد ۲۵ و ۲۶ آیین نامه نحوه رسیدگی به پرونده‌های اصل ۴۹ قانون اساسی:

«ماده ۲۵- ابلاغ دادنامه حسب مورد طبق مقررات آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری و مدنی به عمل خواهد آمد.

تبصره: رأی دادگاه در خصوص اموال در اختیار ولی فقیه و اموال تحت سرپرستی ستاد اجرایی به نهاد مذکور ابلاغ خواهد شد.

ماده ۲۶- دادگاه صادر کننده حکم یا دادگاه جانشین، دستور اجرای حکم را صادر و اجرای حکم حسب مورد طبق مقررات آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری و مدنی، احکام صادره را به موقع اجرا می گذارد ...»؛

- رای غیابی در روزنامه کثیرالانتشار منتشر می‌شود و متضرر از حکم می‌تواند به مرجع صدور رای مراجعه و واخواهی کند. لیکن، بعد از حاضر شدن باید تفهیم اتهام مطابق مقررات قانون آیین دادرسی کیفری بعمل آید؛

- واخواهی در اینجا استثناء بر اصل است و حتی اگر مشخصات محکوم علیه در پرونده موجود نباشد صورت می‌گیرد؛

- مقررات ماده ۴۹۰ قانون آیین دادرسی کیفری مبنی بر ضرورت ابلاغ رای در خصوص کلیه آراء صادره حاکمیت دارد. رای غیابی اگر ابلاغ نشود قطعیت پیدا نمی‌کند که کالا به فروش برسد؛

- مقررات ماده ۴۳ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مفید عدم ابلاغ رای صادره نمی‌باشد؛

بنا به مراتب و مستند به مقررات مذکور، در خصوص کالای قاچاق صاحب متواری در صورتی که محل اقامت متهم معلوم نگردد مشخصات صاحب کالا و همچنین در موارد کشف کالای قاچاق مجهول‌المالک و بلاصاحب، مشخصات کالای قاچاق از طریق آگهی منتشر می‌شود تا شخصی که ادعای مالکیت دارد به مرجع رسیدگی کننده مراجعه نماید. در صورت عدم مراجعه و انقضای

وزارت دادگستری

سازمان تعزیرات حکومتی

معاونت حقوقی و امور مجلس

اداره کل امور حقوقی

کمیسیون امور قاچاق

مهلت مقرر، رای غیابی صادر می شود. رای غیابی نیز به ترتیب مذکور آگهی شده و در صورت انقضای مهلت قانونی به موقع اجرا گذاشته می شود.

دیدگاه دوم

با عنایت به:

- مطابق ماده ۴۳ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، در صورت عدم شناسایی مالک توسط ضابطین ظرف یک ماه از تاریخ وصول پرونده به مراجع ذیصلاح، مرجع رسیدگی مکلف است اقدام به صدور رای غیابی نماید و در این صورت، الزامی به احضار متهم یا اعلام مشخصات اموال مکشوفه قاچاق از طریق نشر آگهی نمی باشد.

- تبصره ۲ ماده ۴۳ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز: «در صورتی که کالای قاچاق مکشوفه بلاصاحب، صاحب متواری و یا مجهول المالک باشد، کالای مزبور عیناً به ستاد مأذون از سوی ولی فقیه تحویل یا حسب درخواست رسمی نهاد مزبور به فروش رسیده و وجه آن به حساب آن نهاد واریز می شود» که بر اساس تبصره مذکور بعد از صدور رای غیابی (قبل از قطعیت) کالا به ستاد اجرایی فرمان امام تحویل داده می شود و اجرای رای صادره مستلزم ابلاغ آن نیست؛

- تبصره ۲ ماده ۲۶ آیین نامه نحوه رسیدگی به پرونده های اصل ۴۹ قانون اساسی: «احکام غیابی راجع به اموالی که از مصادیق ماده (۶) این آیین نامه تشخیص داده می شود بدون معرفی ضامن یا اخذ تأمین از ستاد اجرایی به موقع اجراء گذارده و در صورت مراجعه محکوم علیه و ثبوت استحقاق وی در مرجع قضایی، حقوق متعلقه از سوی ستاد اجرایی تأمین و تدارک می شود»؛

لذا، در صورت عدم شناسایی مالک توسط ضابطین ظرف یک ماه از تاریخ وصول پرونده به مرجع ذیصلاح، الزامی به احضار متهم یا اعلام مشخصات اموال مکشوفه قاچاق از طریق نشر آگهی نمی باشد. همچنین، برای اجرای حکم غیابی در خصوص

وزارت دادگستری
سازمان تعزیرات حکومتی

معاونت حقوقی و امور مجلس

اداره کل امور حقوقی

کمیسیون امور قاچاق

کالای قاچاق مجهول‌المالک، بلاصاحب و صاحب متواری، نیازی به ابلاغ رای صادره از طریق آگهی نمی‌باشد.

نظریه کمیسیون:

- ۱- مستفاد از ماده ۱۷۴ قانون آیین دادرسی کیفری و ماده ۱۰ آیین‌نامه نحوه رسیدگی به پرونده‌های اصل ۴۹ قانون اساسی:
الف- در صورتی که مشخصات متهم معلوم باشد ولی به واسطه مجهول‌المکان بودن یا معلوم نبودن محل اقامت (متواری بودن) وی، امکان ابلاغ احضاریه میسر نباشد متهم از طریق انتشار یک نوبت آگهی در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار ملی یا محلی و با ذکر عنوان اتهام و مهلت یک ماه از تاریخ نشر آگهی، احضار می‌شود و در صورت انقضای مهلت مقرر و عدم مراجعه، مرجع رسیدگی کننده مبادرت به صدور رای غیابی می‌نماید.
- ب- در صورتی که کالای قاچاق مجهول‌المالک و بلاصاحب باشد مشخصات اموال در یکی از جراید کثیرالانتشار اعلام و با انقضای مهلت قانونی و عدم مراجعه مالک یا قائم مقام قانونی یا وکیل وی، مرجع رسیدگی کننده رأی غیابی صادر می‌نماید.
- ۲- در صورت مراجعه مالک بعد از احضار یا اعلام مشخصات اموال از طریق نشر آگهی، مرجع ذیربط مطابق مقررات رسیدگی و اقدام به صدور رای می‌نماید.
- ۳- با عنایت به مواد ۴۹۰ قانون آیین دادرسی کیفری و تبصره ماده ۳۰۲ قانون آیین دادرسی مدنی و مواد ۲۵ و ۲۶ آیین‌نامه نحوه رسیدگی به پرونده‌های اصل ۴۹ قانون اساسی، آرای صادره در خصوص متهمین متواری، کالاهای قاچاق بلاصاحب و مجهول‌المالک باید از طریق نشر آگهی به ترتیب مندرج در بند ۱ مذکور منتشر شود.
- ۴- در صورت مراجعه مالک پس از ابلاغ رای غیابی از طریق نشر آگهی، از رای صادره وخواهی به عمل می‌آید و بعد از تفهیم اتهام، رسیدگی و رای مقتضی صادر می‌گردد.